

ПАРТИЯ АМЫДЫРАЛЫ

Партия эге организацияларын партийжи удуртулганың кичээнгейиниң төвүнче

Сөөлгү чылдарда бистиң районун колхозтарында партия организацияларың четкизи көдөңнүк муракчы кижилерин партияга хүлээп алганы-биле өскөн, тус-тус колхозтарның партия организацияларын хүрээледи база-ла өскөн. Көдө коммунистер болза, көдө ажил-агый артельдериниң хөй-ниити байлаан сайзырадырының үлгөргилери болуп, тарааның дүжүдүн, малдың продукттуун беддеринин муракчы организациячылары болуп турарлар.

Чамдык үрүмкө колхозтарны улгатыр катыштырганының түдүгүндө «Большевик», «Ленинч орук», «Кызыл тараачын» колхозтарының партия организацияларының үчүдүндө 20—30 коммунистер саваттыгып турар. «Коммунистче орук», «Совет Тыяның беш чыл ою» болгаш Ворошилов аттыг колхозтарның партия организацияларын коммунистер-биле быжыглаанының түдүгүндө ында партия бюралары тургустулуан.

Партияның элзэн хөй эге организациялары болза, хөй-ниитиниң ажил-агынын өстүрүп сайзырадыр демиселче колхозчуларыны бышыкчыны мобилизастап, колхозтарны организастап, ажил-агый быжыглашының мергелигин-биле удуртуп, колхозчуларны күш-ажылды коммунистге өзү-биле көөрүнүгө кижиздирип, социалистг чарышты калбартып турарлар. Оң чикээ «Большевик», Ворошилов аттыг колхозтарда партия организациялардан көрүп болур.

«Большевик» колхозтун партия организациясында 27 коммунистер бар. Оларның эн-не хөй кезин ажилдың шитирлиг участкаларында (колхоз даргазы, хову, тудуг бригадаларының бригадирлеринде, мал фермаларының эргелекчилеринде, хөй, ишек, чыгыш кадарчыларында, ыш дилер ажилда болгаш оон өскөлери бригадаларда хуваатынган) ажилдап турарлар. 1949 чылда колхозта күш-ажылдың сагылга-чуруму багай тургустунган, өң малгыны тудуг бригадалы багай ажилдап турган. Партия организация түдүг бригадаларының ажилын партия хураалына чугаалашкан, тудуг бригадаларының бригадиринге коммунист эш Делерни томуйларын колхоз баштаар черинге сүмөлзөп. Коммунистер колхозчуларны идеилейн сырый катыштырып, күш-ажылдың сагылга-чурумун быжыглап, социалистг-чарышты организастааннар. Оң түдүгүндө тудуг бригадалары 1950 чылдың бугурага онаалдазын багай эвес күстөткөн.

Колхозта партия эге организацияны партия хураалын үргүлчү чорудуп, колхозтун болгаш партия организацияны амыдыралында чугула-чугула айтырылганы аңаа чугаалашып, партияның политика-массалыг ажилдарын колхозчулар ортузунга чорудуп турар. «Суур-жулга» деп хана солдуну үнүп турар. Артель 1950 чылда бедик дүжүттү ажаап алган, күрүнөге тараа дунаарының, өйтпн, дүктүң планын хуусаа бетинде күстөткөн, 1951 чылдың тарылгазының үренинин долдуур уруп алган. Колхозта күш-хүнүгүн өргөзүлтаткан, бир күш-хүнүгө 1—2 килограмма тарааны берип турар. Чыгышы эш Боралдай-оң 834 күш-хүнүгө 1251 килограмм тараа алган.

Ворошилов аттыг колхозтун партия организациясында эки ажилдааның, колхозчу активти сырый эвилелдиң шыдаанының түдүгүндө колхоз 1950 чылда байлак дүжүттү ажаап алдышаан, күрүнө-биле хуусаа бетинде үзө санашкан. 1951 чылдың үренинин долдуур уруп, колхозтун ортузунда фондурларга тарааны көдө ажил-агый артелиниң Уставын өзүтээр үскөп, колхозчуларның бир күш-хүнүгө 4,5 килограмма тарааны берген.

Колхозтун мал надарчызы Карыма 824 күш-хүнүгө 3708 килограмм тарааны, 66 харлыг коммунист эш Успар-оол 241 күш-хүнүгө 1085 килограмма тарааны алганын. Колхоз мал өстүрүрүниң күрүнөгө эйт, дүк дунаарының планын күстөткөн. Колхозчу чаа суур өзүп турар. Ол ышкан «Комсомол 30 чыл ою» колхозта, Чяңге-Кат алдын үлгүсүндө партия организациялары черле эки ажилдап турарлар.

Партияның элзэн хөй эге организациялары коммунистерниң марксисдениниң өөредилгезин багай эвес удуртуп турар. «Комсомол 30 чыл ою» колхозтун партия эге организациязының чанында политшкола болгаш И. В. Сталинниң докчу наждарын өөренип болгаш эки ажилдап турар. Ол ышкан, чурттангы чондук бирик-биле болгаш бичик бирикчи орууну узут-каар ажилды партия эге организациязы эки удуртканының түдүгүндө ол колхозта ам чогуур назылыг кижилерден бирик-биле күтпө 3 кижи артыган, олар ам бирик болгүмүндө өөренип турарлар.

★
А. БОРБАК-ООЛ,
ВКП(б) Барын-Хемчик райкомунуң секретари.

★ ★ ★
Отчет сонгудалыг хуралдар эртен соонда партия райкомунуң бюрозунга партияның элзэн хөй эге организацияларының отчеттары болгаш илеткелдерин дыңаап, партия эге организацияларының секретарьлериниң семинарларын чоруткулаан, сургаалдың ажилын элзэн экижиктен, райкомун ажилдакчылары эге организацияларга барып практиктиг дузаламчыны көргүзүп, коммунистер-биле сүмөлзөп, чугаалажыр талазы-биле чамдык ажилдарын кылган болза-даа, партияны организастыг, партияниң-политиктиг ажилдарының талазы-биле үндөзүн четтестер үргүлчүлөшкөн.

Партияның эге организацияларын удуртуруп ВКП(б) райкомуну узун-узун доктаалдар үндүрүп каары-биле кызыгаарлатынып, партия эге организацияларының дайынчы аргазын, чогадыкчы инициативаны беддеринче, колхозтун, бугурагының ажил-чорудулгазының дугайында оларның харысалганын улгатырырчыне сагыш салып, дузаламчыны орунуга оларның ажилын шуут колгаарлап, командылар хоралыг практиканы болдуруп турарын районун бешки партия конференцияның делегаттары буруу шаап шүгүмчүлөшкөн.

«Победа» колхозта партия эге организациясында (секретари эш Доржу) партияның иштими-организастыг болгаш политика-массалыг ажилы эң-не сандаргай байдалда тургустунган. Коммунистерде партия даалгасы чок. Партия хуралдары таварылга болуп хөй кезинде-ле партия райкомунуң айтышыны-биле болуп, белеткел чокка, идея-политиктиг чавыс денделде эртип, шүгүмчүлел болгаш бот-шүгүмчүлел калбарбайн турар. Колхозчулар ортузунда политика-массалыг ажил чорувай, солун номчулазы, беседа болгаш илеткелдер болбайн, колхозчуларның агрозовет өөредилгези чорувайн турар. Бригадаларын, чагыс-чагыс колхозчуларын аразында социалисттик чарыш чок колхозчуларның дыка хөй кезин колхоз бугурагында киришпейн турар. Колхозчуларны өлгөрдөн чагайжыктан бакынарже шилчидериниң чугула хөрөн партия организация удуртпайн турары-биле 1950 чылдың тудуг планы күстөткөн. Колхозтун 1950 чылда тарадан бедик дүжүт алырының, дүк, сүт алырының планын күстөткөн. Колхоз даргазы Сюрюн ажилында онза харысалга чоктанып, арагаларыга хандыгып, колхозка удур керек үлгүдиг турда аңаа партия организацияны таарып олурган. Колхозчу активти бодун долдандыр сырый катыштырып шыдаваан, колхозтун экономиказынче ханылап кирбейн келген.

Ол ышкан партия эге организациязының чанында политшколаның кичээли үргүлчү үстүп, илеткелдерин эш Доржу сонугурагыч эвес эртерип турар, коммунистерниң хөй кезин солун номчувайн турар. Колхозчуларның ортузунда бирик өөредилгези организастатынмаан. Хана солдуну, агитликтор үнмөйн турар. Партия организациязы комсомол эге организацияны удуртпайн турары-биле аныктар иштинде кижизилгениң ажилы барык-ла чорувайн турар.

Улгатырган колхозтар «Кызыл тараачын», «Ленин оруу» колхозтарда партия эге организацияларын колхозту удуртуп күш болуп шыдавайн турары-биле, ол колхозтарда чуртталганың, культура-амыдыралды болгаш бугурагының тудугтары хамыктың чыдып калган темпи-биле чоруп турар. Ол дугайында районун бешки партия конференцияны болган санал шүгүмчүлелдериниң ында партия организацияларын секретарьлери эштер Кудерек, Одул-оол, колхоз даргалары эштер Сендажы, Салчак Доржу олар ам-даа күстөткөн турар. Колхоз даргалары—эштер Сендажы мал эмчизи, а Салчак Доржу агроном эртемниң болза-даа, колхозчуларның агрозовет өөредилгези багай чоруп турар. Колхозчу активти артелиң ажилыңче эвилелдевейн турар.

Устүдө айтыккан болгаш өскө-даа партия организацияларын багай ажилдап турарының, партияниң организастыг, партияниң-политиктиг ажилдың чавыс денелде артышпаан турарының кол чыл дагааны күдөл дизе, партия райкомунуң бюрозун, оң секретарьлери бодунуң хун-бүрүнүң практиктиг ажилын чорударда партияның эге организацияларына быжык-биле дайнамай, ажил-агыйның бүгү-ле айтырылганын күтпө партия райкомунуң аппаратының күжү-биле шитирлэрин орадажып, пар-

тия эге организацияларынга практиктиг дузаламчыны кызып көргүзүп, сургаар, кижизидер ажилды орунуга дүжаап, командылар практиканы болдуруп, партия хуралдарына райкомунуң ажилдакчылары таварылгандан таварылга болуп олуржуп, партия организацияларын ажилын тус-тузунда өөренип көрбөй турарында болуп. Оң түдүгүндө колхозтарда күш-ажылдың сагылга чуруму багай, үчүт, өчүт сандаргай артышып, көдө ажил-агый артелиниң Уставын хажыдар чуруттар үргүлчүлөп турар. Партия райкомунуң үлгүсү, бугурагы-лерде партия организацияларын өрөңгей-биле удуртуп турары-биле рай-үлгүсү комбинаты айнып, кварталдың бугурагы планын үргүлчү күстөткөн турар. «Барлык» совхозта болгаш Кызыл-Мажалык МТС-те күш-ажылдың сагылга-чуруму багай, механизаторларның теориялыг болгаш ниити билини беддер хемчеглер багай боттанып турар. Ажилчыларның үнүп, кирер чоруу бар.

Партияның эге организациялар секретарьлериниң, оларның ораакчыларының идея-политиктиг билини беддер хемчеглери партия райкомуну сула боттандырган. Коммунистерниң марксисдениниң өөредилгезин хун-бүрүдө удуртуп, контрольдаар болгаш оларның бирик-биле болгаш бизиктиг чоруну узуткаарының хемчеглери ВКП(б) райкомундан эгелзэн эге организацияларга чедир кошкак боттандырган.

Партия райкомуну эге организация секретарьлерин шитирлериниң күстөткөн ханылап контрольдаар, коммунистерни ажилды шитирлиг участкаларына таарыштыр оңаар, партия даалгаларын шын бээриниң айтырылганын кошкак өөредип турар.

Колхозтарда бугурагы-лерде, албан черлеринде партия эге организацияларының дайынчы аргазын, чогадыкчы инициативаны беддери районун социалистг чарышталганының темпини дүреддеринге кол чугула болгаш шитирлиг чүл болуп, чүл дизе, коммунист бүрүзүңүң партия эге организация бүрүзүңүң ажилга идеилкейлиг болуру-биле партия күштүг болуп. Ынчанаш, партияның үндөзүн болуп партияның эге организацияларын быжыглавайн тургаш партияниң-организастыг, партияниң-политиктиг ажилды ВКП(б) ТК-ның негелдесинге чедир экижидип шыдаас.

Партияның эге организациялар секретарьлериниң идея-политиктиг билиниң денелди беддери-биле черелештир, оларны большевиктиг удуртканын уран-арганында өөредип негелтип турар. Чүл дизе, партияның 18 эге организацияларын секретарьлери чавыс билигид болуп, партияның 11 эге организацияларын секретарьлери бир-ле дугаар сонгустурган, практика чок кижилер болуп турарлар. Оларга бүгү талазы-биле дузалары негелтип турар. Партия организацияларының секретарьлериниң семинарларына марксисдениниң теорияларын болгаш партия ажилының айтырылганын өөредип-биле кады бо үедө эргөноч чугула болуп турар агротехниктиг болгаш зоотехниктиг билиглерин бодун айтырылганы эге организация секретарьлеринге өөредип амыдырал негеп турар. Чүдө дизе, чер ажилының бедик культуразын шилчидип алырыңче колхозчуларны эилелдээрде партия ажилдакчызы нижи бүрүзү агротехниканың бодун айтырылганын ыявайла билири чугула.

Партияниң массаның идеилкейлиг чоруну көдүрериниң бир кол аргазы болза, коммунистерниң санал-оналарын кичээлейлиг дыңаап, партияның өчүт-сонгудалыг хуралдарына болгаш районун бешки партия конференцияны ажилды четтестериниң дугайында коммунистерниң берген шүгүмчүлелчи саналдарын амыдырал кырынга күстөтүп, илерзон четтестерин дүрген чайладып узуткаарын шүдүргү боттандырып, оң күстөткөн партия хуралдарына, ВКП(б) райкомунуң бюрозунга, пленумнарына, партияниң үргүлчү чугаалажып, шүгүмчүлел болгаш бот-шүгүмчүлелди бүгү хемчеглери-биле калбартып, ону кызып кызыгаарлаар дээр оралдажыкчыны бүрүзү-биле шитирлиг демисенири болуп.

Партия эге организацияларына ВКП(б) райкомунуң удуртканын шитил үндөзүн-биле чартып, партия эге организацияларын шуут колгаарлап командылар, оларга инициатива бербес чоруктан көдө мөңгөзи-биле ойталаан, сургаар, кижизидер, өөредип, дузалажыр хемчеглери удуртканын большевиктиг стили болдуруп, күстөткөн ханылазын доктаамал организастыг, кадарларны өөредип кижизидер партия райкомунуң кичээлейиниң төвүнче тургузары эргөжөк чугула.

Политбөлүмнүң ажилын экижидеринче партия организациязының талазында сагыш салып өөренип эртер дээр программаны өөредилге чылыың төнүзүңгө чедир күстөткөн чыдап алып дээр ам-дан эгелзеп хемчег алыры чугула.

А. КИЛИН.

Шагаан Арыг эмвөлгезинде. Эмвөлгө эргелекчи эмчи В. Ф. Гарнецтин аарыг кижилерни шинчип турары.

Чуруу А. Ермолаевтин.

Чоннуң кадыкшылгазына

Ажилчы чоннуң чагай кадыкшылы амыдыралы дээр совет чазак, большевик партия чугула хемчеглери ап элзеп болгаш ону улам калбартып турар. Бо чылдың февраль 12 ден эгелзеп Улуг-Хем районун Шагаан-Арыг хоорайда ренгет кабинеди аянттыган. Электри херели дамчыштыр аарыг шинчириниң ол кабинетин техник Берекөө таарымчалыг кылдыр тургускан. Ону Шагаан-Арыг машина-трактор

станцияның электростанциязы ток-биле (электри күжү-биле) хандырап турар. Районда ренгет кабинетин аянткан чорук совет чазактын сталинчы сагыш салышыкының ачызы деп чүвени ажилчы чон улам-на ханызы-биле медере билеп турар. Кабинеттиң эмчизи Чистаева аарыг кижилерни күлээп алырын саат чок чорудуп турар. В. ТАРЖАА.

Херегле кооперациязынын эң эки ажилдакчылары

Областың херегле чылар ниитилелдериниң эвилелиниң системезинге белеткелдер талазы-биле хөй чылдарның дүргүзүндө эш Борисов, эш Худяшев олар эки ажилдап келген. Ылангыя эш Борисов болза, сандыг шүгүмүңа 25 чылда, оң иштинде хереглекчилер ниитилелдериниң эвилелиниң белеткел эргелелиниң бухгалтеринге үзүктел чокка эки ажилдап келген. Белеткелдериниң санажыгаларын ол шеверин күстөтүп, үчүттү болгаш өчүттү тода кылып, бодунуң ажилына мергелигид болуп турар. Ол хөй чылдарның дүргүзүндө хөй-ниитиниң ажилына идеилкейлиг кирип келген. Садыг системезинге оң үр чылдарда эки ажилдап келгенин үнелеп көргөш, СССР-ниң Дэвди Советиниң Президиуму эш Борисовту Күш-ажылчы Кызыл Тук орден-биле база «1941—1945 чылдарда Ада-чурттуң Улуг дайынына шылларангай күш-ажылы дээр» деп медаль-биле шаңнаан.

Областың хереглекчилер ниитилелдериниң эвилелиниң белеткелдер эргелелиниң өлүк талазы-биле килдизиниң

эргелекчи эш Худяшев садыг системезинге 25 чыл дүргүзүндө, оң иштинде белеткел шүгүмүңа 16 чылда үргүлчү ажилдап келген. Тыяның херегле кооперациязының белеткелчи кадарларын өөредип белеткээр талазы-биле эш Худяшев улуг ажилды кылган. Кооперация школазының өөреникчилерин өлүк эртемниге ол чыл бүрүдө өөредип келген. Оң ажилының эки түндөдөрүн облпотребсоюзтун баштаар чери чыл-чылда-ла демделген турган.

Эш Худяшевич хөй чылдарның дүргүзүндө кызымак чүтүлдүдү, эки ажилдап келгенин үнелеп көргөш, СССР-ниң Дэвди Советиниң Президиуму эш Худяшевич «Хүндүлелдиң демдээ» орден-биле база «1941—1945 чылдарда Ада-чурттуң Улуг дайынына шылларангай күш-ажылы дээр» деп медаль-биле шаңнаан.

Областың хереглекчилер ниитилелдериниң эвилелиниң белеткелдер эргелелиниң өлүк талазы-биле килдизиниң

И. ТОРЖУ.

Хуучулар хуралы

Улуг-Хем районун Торгалыг суурда чурттап турар хуучу кежигүннериниң өчүт-сонгудалыг хуралы чоотка чаа болуп өрткөн. Аңаа Улуг-Хем райпо баштаар чериниң 1950 чылда чоруткан ажилының дугайында райпо баштаар чериниң даргазы эш Кузнецов болгаш Торгалыг суурда магазин эргелекчи эш Столбовоич 1950 чыл дүргүзүндө кылган ажилының дугайында илеткелни чугаалашкан.

Улуг-Хем райпо бараан саарылгазының 1950 чылдагы планын 113 хуу күстөткөн болза-даа, районун садыг организацияларында улуг четтестер бар турарын хуралдың кирипкчилери илерткен.

Районун чамдык ажилдакчылары чонга элзеп эвес, магазинниң ишти, дашты нончуг кирип болуп, оон-даа дора харын магазиннеринде барааның безин довурай берилген тургулар. Майгынарда бараанарның делгезиниң шын эвес кылар, чамдыкта тангы айма-биле аш-чөм барааның холуй салып каан болуп.

Магазиннер чогуур айтыккан шагында четче ажилдаваас, хаагыг турары хөй. Кооперацияның кол ээлери хуучу кежигүннерин районун садыг организациялары шуут утупкан. Хуучу кежигүннер-биле ажил кылбаанының учурунда оларның саны чүгө өспөп эвес, а харын кудулаан, Хуучу кежигүннерин билдиге бараан садарын организаставайн турар. Мооң мурунда хуучу кежигүннерин берген сагындагырыларын районун баштаар чери-даа садыг магазиннер-даа күстөткөн турар.

Улуг-Хем райпо баштаар чери кадарлар шилип алырда хынамча, оварыкча чок кылып турганының учурунда садыг черлери ак сеткилдиг эвес, ажилга ызырымнас, арагачы, хойнуң өңү хөргезилген самчындар кижилер-биле посталган чорукту хуучу кежигүннер бурду шаап шүгүмчүлөшкөн.

Хуучу кежигүннериниң үстүдө илереткен четтестерин моон сонгаар узуткаары райпо даргазы Кузнецов күлээп алган.

Б. СУМБУР.

Колхозчу чагай амыдырал дээр

Би-Хем районда «Кызыл сымдыс» колхоз организастаныгандан бээр үш чыл анып турар. Шаанда ыштыг орба-самадр өлгөргө, чадырларга чурттал чороан арааттар большевик партияны, совет чазактын ачы-хавыязы-биле сууржуң байдалче кирип, культурулганын багынарже киргенер. Колхозтуң сууру хун бүрү өзүп, ында школа, клуб, эмнелге банынлары тутунган.

Колхоз мал ажилы мурункуздан каш катап өскөн. Малдың аналгазында эштер Байнара Биче-уругу, Хоруму, Севилчи олар эки ажилдап турар. Олар онашкан ажилдарын 250 хуу чедир күстөдип, күш-биле чылдың ийи айларында 275 күш-хүннери ажилдап алганын.

Колхозтун тудуг бригадаларының бригадир эш Пулчүеи эки үлгелерин ажилын көргүзүп, ам 3000 амыг иянтты белеткел алган, тудуг амыг черлеринде соертип, эштер Седелбек, Хурецки, Тонга олар ажил нормазын 150 хуу күстөдип турар. Тудугчулар 40 айттарга, 500 амыг баш койларга, 80

баш хавынарга культурулг кажаларын тудар болгаш радио, телефон шүгүмүнн турарын чорудуп турар.

Колхоз чакны тарылга белеткелчи дооскан, ам 132 центнер кызыл-тасты кургак арга-биле хораннарчыне кирген. Колхозчулар чакны тарылгага организаыстыг киреринге белен, чүгө хар эририн манал турарлар.

Колхозчуларын ортузунга культуру массалыг ажилды калбартырып, ында партия эге организацияны, комсомол организацияны болгаш клуб эргелекчи планал алган, ол планын өзүтээр чорудуп турар. Чакны тарылга үезинде хонгулар чорудар культуру массалыг ажилдар, беседа, илеткелдер, солун, чомчулгалары планатынган, ону чорудар тус-тус кижилер белеткенип турар. Колхозчулар бодунуң колхозун улма-на жөпө-күштүг, сайзыраңгай ажил-агый болдулар дээр бүгү күжүн үндүрүп турарлар.

М. ШАГДЫР-ООЛ.

«Кызыл сымдыс» колхозтун тракторизи.

Ийи колхозтун катышкан хуралы

Сүт-Хөл районда «Ленинчи комсомол» болгаш Калинин аттыг көдө ажил-агый артельдери чаңгыс колхоз кылдыр катышкан. Ол колхозтарын турар чери, тарылга болгаш мал одары, ситег, шөлдери чаңгыс аай девисээрде турарын барымдалаш колхозчулар боттарының эки туразы-биле катышкан.

Колхозтарның катышкан хуралында катышкан колхозтун адын «Ленинчи комсомол» деп адап алганар. Колхозтун даргазын эш Чадамбаны баштаар 9 кижи составыг колхозтун баштаар черин соңгаан. Катышкан колхозтун күш ажил кылып шыдаар кижилери 400 амыг болуп турар. Ол-ла катышкан хуралдан хову ажилының ийи бригадаларын кайзын-даа 107 кижи составыг тургускан. Ол ышкан чыгы, хөй, өшкү, ышкыстыг бода малдың фермаларына болуктерин бригадаларын тус-тус үзүп тургускан. Тудуг бригадалары үргүлчү ажилдары-биле 43 бызаңчыларын үзүп тургускан. Ол бригадалар боттарының ажилын идеилкейлиг кылып эгелзээр.

О. АЛЕКСАНДР.

Депутат бодунуң соңгукчуларының мурнунга

Улуг-Хем районун Шагаан-Арыг хоорай Советиниң депутаты эш Кукарин соңгукчуларын чагыларын эки күстөдип, чонга эпиг-элдек, ажилына кызымак болуп турар. Эртен 1950 чылдың дүргүзүндө киномеханик эш Кукарин бугурагының планын 122 хуу күстөткөн.

Онашкан ажилында ол кызымак болгаш хөй-ниитиниң ажилына идеилкейлиг. Бодунуң политиктиг билини беддер дээр чагыдып алган солундарын, журналдарын, номнарын үргүлчү номчуп, чөп анылап турар. Оң-биле чергелешти эш Кукарин районда кивомеканиктериниң ажилын үргүлчү удуртуп, оларга техниктиг дузаламчыны көргүзүп, оларның кино аппараттарының техниктиг септелгезин кылырынга дузалашып турар.

Депутат эш Кукарин эртен чылдарының дүргүзүндө бодунуң идеилкей-биле 4 кижи кино механик кылдыр өөргөн. Оон аңгыда ам бир кижи кино механигинге өөредип турар. Эш Кукарин соңгукчуларын чагыларын күстөдип, чонга кино көргүзүлгелерин эпиг-элдек, эки чорудуп турар.

Б. МАКСЫР

Херээженнер эки өөренип турарлар

Өвүр районуң Чаалагы сумузунуң Кызыл-Довурак сууруң ажилчы херээженнери бүрүнү-биле боттарының кезекки школанында идеилкейлиг өөренип турарлар.

Өөредилге неделда 3 удаа болуп турар. Кичээлдерин эш Хандыкыпай онза сонугурадыр башкылап келген. Ында дыңаачылар Ханды, Данымы, Бычын-Хөө олар эң эки өөренип турарлар.

Биче чаштарны кижизидеринче

Эртен 1950 чылдың дүргүзүндө Чаа-Хөл районун хөй уругуларны төрөө болгаш кижизиткен илеретке, база бот илерге күрүнден 350 муң рубльдиң дузаламчызын тывыскан. Оң иштинде 75 муң рубльдиң херууга дузаламчызын 104 илерге тыпсып тараткан.

Хөй уругуларны илерге күрүнө дузаламчызы тарады тыпсыр талазы-биле Ак-Турут сумда М. Чичик, Урбун суму Советиниң секретари Х. Чаштыг олар эки ажилдап турар. Илерге дузаламчыны олар чогуур өйүндө таратып берип турар. Дузаламчы чөп ажилдарының, ылаңгыя дузаламчы тыпсып болуп илерин чөп илердериниң дугайында тайлыыр ажилын чоруткан.

Ч. САТ.

Малды өстүрери оң чаш төлүн бүрүн камгалаарында

ХАНДАГАЙТЫ, (радио-биле). Өвүр районун Хандагайты сумузунда эш Сендал даргалаан «Коммунистче орук» колхозтун малчыныры

Чурт Үлөттүрүнүн ажылын экижидер

Чурт Үлөттүрүнүн ажылдакчыларынын чөвүлөл хуралы

Чокта чаа чурт Үлөттүрүнүн ажылдакчыларынын область чөвүлөл хуралы болуп артык.

Чөвүлөл хуралга «1950 чылда чурт Үлөттүрүнүн ажылын тунели болгаш 1951 чылда сорулгазынын дугайында» област чурт Үлөттүрүнүн килдизинин артелекчи С. В. Новиков илек кылган.

Соолгу чылдарда бастык областык экономикасында болган осерлишкенин ажалты чоннары калбак хергелди бераннары-биле хандырап хулээлелик Тыванын чурт Үлөттүрүнө улут веделдерини салтанын илектели демделген.

Чурт Үлөттүрү 1950 чылда күрүнө планын күөсеткен. Областык бугурулгелеринден эркен чылда бугурулгелер оналгазын чүгөл алгы завод болгаш Раскова аттыг дааранылга комбинатта күөсеткен. 1950 чылдың күрүнө планы 96 хуу күөсетинген, херекөөлдер, туубу, шанак, терге, чугай болгаш өске-даа чүүдөринин бугурулгелерин күөсетинген, чурт Үлөттүрү ону күөседип болур чиг эт-биле хандырганын турган.

Областык ажылы чоннарына бо чылын 1327,3 муң рубльдин продукциязын өдир берген. Бугурун үндүрүп турар баараннары бот өртөн чигиндеринин орунуга саң-хөө чурумун карызы-биле үрөзиден баараннары өртө 0,5 хуу улгакан.

Районнар Советтеринин күөсүмөн чурт Үлөттүрүнүн ажылын кошкык удуруп турар. Бугурулгелерин чамдын дугурулгелери чурттуң чигинде болгаш материалдарын тып ажылаар чоруту болдурбайн турар.

Чиг-өт болгаш материалдар нааннары дөш демиселди дыза четес чорудуп турган. Ыяш заводунуң мебель цехи 126 муң рубльдин дилген материалдарын ажыр чарыгдан, мебель бугурун үндүрүп турар талазы-биле планын чүгөл 47 хуу күөсеткен. Кол чиг этин болгаш дузалар материалдарын чарыгдалында үчөттү багай тургусканындан чурт Үлөттүрү 1950 чылда 404 муң рубльдин когаралына таварышкан.

Бугурун үндүрүп турар продукциянын шынары мурунку хөөвөр дына куду болуп турар. Чүвени үрей кылганын харысалга кирбейн турар.

Чурт Үлөттүрүнүн бугурулгелеринде социалист чарышты багай организаан. Бугурулгелерин 766 ажылчына-рындан нормазын күөсетип турарлар 234 киши, олар 822 муң рубльдин бааранын чедир берген.

Мурнакчы стахановчу-ажылчыларын дугурулгелерин негөөдиринин талазы-биле кылдыг-даа анык чорутуулайн турар. Стахановчуларын чөвүлөл хуралы чылдырбайн турар, област чурт Үлөттүрү килдизин социалист чарышты удуруп боттадырбайн турган. Каадырларын шилеп алыр ажылды четес чорудуп турган; чүгөл 1950 чылда бугурулгелерин 10 директорлары болгаш 12 бухгалтерлары халашкан.

Чурт Үлөттүрүнүн ажылдакчылары боттарынын удуруткучуларын болгаш оларнын ажылын артазын болгаш ачы-беле шыгынын шүгүмчүлөөн. Алгы заводунуң стахановчуу эш Хурекпен, ыяш заводунуң директору эш Литвиненко, дааранылга комбинаттын партия эге организаациянын секретари эш Зыков, ыяш заводунуң стахановчуу эш Хлебников болгаш өскөлдер-даа четпестерин илереди, планнарын күөсетипмейн турар чылдааннарын илереди чугаалааннар. Олар бугурулгелерин

удуруткучуларын багай ажылын илереди турар чикентерин болгаш саннарын көргүзүп, чурт Үлөттүрүнүн килдизинин удуруткучуларын четпес ажылын чугаалааннар.

Дааранылга комбинатта болгаш алгы заводунда күш-ажылын организаан-нында, өдөр чүүдү болгаш чиг-этти кам чок чарыгдан турар четпестерин дугайын эш Хурекпен болгаш дааранылга комбинаттын техниктиг удуруткучу эш Свистанов олар чугалаан.

Үчөттү шыч чорудар болгаш саң-хөөнү сагылаа чурумунуң чугула айтырылганын эш Кирдеев (област килдизин), эш Александров — чурт Үлөттүрүнүн министрствонунуң төлөкчиси боттарынын чугааларына чугаалааннар. Бугурулгелерин хой кезээ планда көрдүнгөн ачка-хоректи чылдаанын күөсетипейн, харын караалык болуп турар деп Кирдеев чугалаан: аш-чөм комбинатта 349 муң рубль, хандырылга чери 299,5 муң рубль, үчөт болгаш өчөттүг болур чорун Туранын болгаш Чадаанын райулеттур комбинаттарында алыз экижээ болгаш-даа, чиг-этти бугурулгелерде болгаш райулеттур комбинаттарында херек кырында чарыгдалганы-биле өвөс, норма-биле үндүр бижип турар деп Кирдеев демделген.

Чадаанын райулеттур комбинатынын директору эш Целев, туубу заводунуң директору — Скрыль болгаш өскөлдер-даа чурт Үлөттүрүнүн килдизинин инженер-техниктиг ажылдакчылары чөвүлөл практиктиг дугуламчыны багай көргүзүп турар дугайын чугаалааннар. Эш Новиков чарык чылдың дугурулгелери туубу заводунга чарык-даа катап чорбан.

Үлөттүр чөвүлөлчүлүгүнүн ажылынын планнашкын болгаш бугурун үндүрүп турар продукциянын бот-өртөн чигиндер дугайын эш Новикова (област) чугалаан.

Шыч өвөс планнашкын, чиг-өт белеткелдин хуусааларында үчөт чок чоруктар дугайында тодаргай чикентерин ол чугалаан. Күш-ажылын бугурулгелери бедиңдер айтырылганын областык чурт Үлөттүрү килдизин кылбайн турар деп эш Новиков чугалаан.

— Туубу заводунда ажылдап турар ажылчыларын чуртталга байдалы дыка багай деп ол заводунуң директору эш Скрыль чугалаан. Ажылчын күжүнүң агышкынын чоруну-биле холбаштыр өсөөн үезинде ажылдар ажылчылар хөлөкчелер алыры туубу заводунга нажанызындан-даа артык чугула, политик-кичиликте ажылы бедиң дөшөлгө турар ужурулду, техниктиг бөлүмнөр ажылдар ужурулду, бот бугу чорукна оран-сава херек, ол байдал тургустуу-ман. Кызыл булуң, радио чок.

Эш Тулицын (аш-чөм комбинат) хөл-булуңга кылгыларын шынар чок бугурун үндүрүп турарын чылдааннарынын дугайын, аш-чөм комбинатынын удуруткучуларын ылангыя кол бухгалтер эш Балажнинин ажыл-агыйы эвөс чоруктарын чугалаан.

ВКП(б)-нин Чөөн-Хемчик райкомунуң секретари эш Прокуратовунуң чугаазы утча-шынарлык болган, план күөселдеринин хууларынын артында чүү шаштынып турары деп чүвени көргүскен.

— Чадаанын райулеттур комбинаттын ишти продукция бугурун үндүрүп талазы-биле чыл планын 123 хуу күөсеткен болгаш-даа, эки ажылдааны ол деп чүвени чугалаан болгаш. Бугурун үндүрүп турар продукциянын шынары багай, «Коммунизмге орук» колхозуң школа-

зынын 8 печкалары туубу багай болган ужурунда кыш ортузунда буступ калган деп эш Прокуратов чугалаан. Райулеттур комбинатта 5 ажылчын бугурун-ге бир дарга онаажып турар. Бо болза, херек чок штат тударына артык чарыла болуп турар деп ол демделген.

Бугурулгелерин удуруткучулары ажылчылар дугайында сагыш салбайн турар деп ыяш заводунуң стахановчуу — эш Хлебников чугалаан. Ажылчылар-биле беседа кылбайн турар, бугурулгелерин чөвүлөл хуралдарын таварыла болдуруп чыгып турар. Удуруткучуны кабинеттен ботандырып турар. Ажылдап кылгыларын нормаларын стахановчулар догмаал алыр күөседип күөседип болуп турда-ла аңа таарымчалык байдалы тургуслайн турар. Чижээ, мөрт айда ыяш заводунда ыяш дилкечтер чиг-өт чок болганын ужурунда 8 ээлчегин анаа артырган.

Чурт Үлөттүрү килдизинин кол инжениери эш Лаптев областык бугурулгелеринде болгаш райулеттур комбинаттарында күш-ажылын бугурулгелери көдүрүлгелерин болгаш механиктерин таарымчалык ажылчыларын бот чугула болгаш чүгөл чарыкында чарыгдалганы-биле өвөс, норма-биле үндүр бижип турар деп Кирдеев демделген.

Түниелинде ВКП(б) обкомунуң секретари эш Анкудинов чүвө чугалаан. 1950 чылда областык чурт Үлөттүрүнүн ажылында турган четпестерин демделеп, чурттуң чиг-өт кур-хоректилерин бүтү райулеттур комбинаттарыга болгаш бугурулгелерге аныктып турар чурт Үлөттүрүнү моон соңгар хөгжүдүрүлгелерин оруун айткан. Продукциянын шынары дөш, бот-өртөктү чигиндер, социалист чарышты калбартыры дөш демиселди улам калбартырычө чөвүлөл хуралдын киржиңчилерин кыйтырган.

Чөвүлөл хуралдын киржиңчилери областык чурт Үлөттүрүнү бүтү ажылдакчыларына кыйгырып үндүргөн.

Райулеттур комбинаттары болгаш Кызылдың бугурулгелеринин хой кезээ бугурулгелер программанын үргүлчү күөсетип турары болза, бугурулгелери ажыл-агый-техник талазы-биле четпес удуруткучуларын, партия организаациялары директорларын, техниктиг удуруткучуларын болгаш чехтер начальниктеринин ажыл-чорудулганын кошкык кынап турарын түнели болуп деп чүвени чөвүлөл хурал көргүскөн. Областык чурт Үлөттүрүнүн бугурулгелеринде күш-ажылы организаатары, нормалары, хой күш кирер ажылдык технологиян болгаш механикастарынын херээ багай болуп турар. Чамдык кылгыларын техник талазы-биле үндөзүлгөн нормазы чок. Үлөттүр бугурулгелеринин профэвилек обком болгаш оон даргазы эш Первов социалист чарышты багай удурткан, оон түниелинде күш-ажылын бугурулгелери бедиңдер, план күөселдер дөш чөгүр демисел чок болган.

Чурт Үлөттүрүн хандык чок хөгжүдүрүлгелер болгаш калбартырынын талазы-биле болдунуп болуп улут аргалар бистичи областа бар. Райулеттур комбинаттарынын, Кызыл хоорайнын Үлөттүр бугурулгелеринин ажылдакчыларынын чугула сорулгазы — чиг-эттин, байлактарын долдузуу-биле ажылаар, бугурулгелеринин ажыл-чорудулганын экижидер болгаш област ажылчын чоннарын калбак хергелдин эки шынарлык баараннары-биле хандырап дөш, 1951 чылдың планын күөседирин болгаш ажыр күөседирин хандырап.

Партиянын болгаш чазактын ачызы-биле

1921 чылдың мурнунда мээң ада-нем кончуг ады чурттал чоран. Ачам беш харлымда өлгөн, авам — беш уруглары бистерин азырал өстүрер дөш аалдар кезип, диленип, феодалдарга холөкчөт келген. Ону сагып көрүмгө, ол шагда авамын түрөп, хилинчектешип чораны кончуг-ла көзөгөнчидир.

Мен 12 харлымдан эгелеш феодал Соном чагырыкчы, теократ Камбы-Ламаны хоюн кадарып, оларга холөкчөткөп, албадым, кедер идик-хөл чок, аш-ту-ренги чурттал чоран мен. 1927 чылдан бээр тускай чуртталга тудуп, амьдарал келген болумза-даа, хуу ажыл-агый ады аратарнын амьдаралына берге болуп турган.

Большевик партиянын болгаш совет чазактын ачызы-биле мен ышкаш ады араттар аас-кежинтиг, чаагай амьдарды чөвүлөл алган. 1943 чылда Бин-Хем районунуң «Май 1-зи» колхозунга кирген мен. Ол үеден бээр мээң колхозчу амьдаралым чаагай байлакшылдык болуп, бодумнуң колхозум дөш бүтү күжүмү салып, чыл чылда-ла хой күш-хүннерин ажылдап ал келген мен.

Быдаргай хуу ажыл-агыйдан колхозчу

сууржуң амьдаралдын канчаар-даа аажок артык күштүүн ылап балган мен. Колхозчу амьдаралымнын чылдарынын дургузунда огородту, язы-бүрү нотаа аймаан тарып ажылгап келдим. Мурнакчы колхозчуларнын үлөгери ап, оран бажырымнын ишти культурулдуг эдилеп турар мен.

Мээң уругларым школада: бирээзи алды дугаар класста, бирээзи бешчи класста, база бирээзи бирги класста кончуг эки өөрөшүп турар. Мен уругларым эки өөрөшүн дөш улуг сагыш салып турар мен. Бодумнуң билимин бедиңдер дөш хамыктын мурнунда бижик өөредилгенин бөлүмүндө өөрөшүп тур мен. 1950 чылдың дугузунда 375 күш-хүнүн ажылдап алдым, ылангыя өөмнүң ишти-биле кады 855 күш-хүнүн ажалдан бис. Малдың чаш төлүнүң баш саан хоратпас, ону өстүрер дөш күженишкенин ажылдаары чугула. Ынчангаш мен социалист чарыштын хүлээлгелерин алгаш, оок эки түнели дөш күжүмү салып ажылдап тур мен.

Т. СОНГУВАА.

Редакцияга чагаалар

Колхоз ажылын сегидер

Өвүр районда «Торгалыг» колхоз тургустунгандан бээр элзэн үе эркен. Колхозта күш-ажылдын сагыла-чуруму кошкык, мал болгаш чер ажылын хөгжүдүрүлгелеринин планнары күөсетипмейн турар. Мал өстүрүлгелеринин планын чүгөл 93 хуу күөседип, тарадан дыка чавыс дүжүттү алган. Ол ышкаш мал чөм белектээр планын чүгөл 17 хуу күөсетип-биле малдың кышкы байдалы бергендеп турар. 27 баш мал ажаалгазынын четпезинден өлгөн болуп турар. Малдың байдалы бо хире баксырап турда районунуң кезде ажыл-агый килдизин, колхозта партия эге организаация болгаш колхоз баштаар чери шыгыны хемчеглерин албайн турар. Ам мал ажылына кол кирээргейни салыры чугула.

Колхозчулар нитинин күш-ажылына бурүн кирешпейн турар. Оок тодаргай херечизи болза, 73 киши минимум күш-хүннерин чедир ажылдап албаан болгаш 8 киши ажылга шуут үнмез. Нитинин ажылына мурнакчы киршип турар эш Чамзырай — 869, эш Базир-оол — 659, эш Самбуу — 386, эш Севилюбаа — 206 күш-хүннерин ажалдап ап турда, чамдык Чугуртей, Севилюбаа, Толпар олар чагык-даа күш-хүннер ажылдап албаан болуп турар.

Колхозтуң санагызы эш Санчат-оол, ревизия комиссиянын даргазы эш Демөөл-оол олар кошкык ажалдап, эх-хоректи камгалап, саннаарын чорутпааны-биле самчыгалдар хой болуп турар. Колхозтуң 900 анык рублин кижилерге өре кылдыр тарадып берген, ону амдыга чедир төлөвейн турар. Ол ышкаш колхозтуң нити-лештирген малын төтөгөлөр, өлүрү чир чоруктар көүдөп, 16 баш чылгы малды өткө хергелзэн чүүлдер бар. 4 ажылчын айттары ээ-харысалга чок ажылгааш кемедиң өлүргөн болуп турар.

Үстүндө санаан четпестерин кыска хуусаада уузтукан, «Торгалыг» колхозтуң ажыл-агыйын чаа байдалга тургузары негетини турар.

Д. СУНДУП.

Өг-бүлени үнелеп көөр херек

Херэженнеринин, биче-чаштарын культурулдуг амьдарал-чуртталгазы дөш кичээргейли сагыш салыры өргөш чугула. Ындыг болза-даа, Эрион районун Нарын сумузуңуң «Март 8-зи» МЧАЗ-инде чамдык кижилер боттарынын өг-бүленин амьдаралын инилтипейн, харын-даа хоойлу дүрүмге наржы чоруктарынын кылдып турар.

Бадарчы болза, чаш уругларын кады кайгы катган, бодунуң уругларын ажаап хайгаарайн турар. Ынчангаш оок бичи уруглары болгаш кадык берге чурттал келген. Ол ышкаш ол сумуда Соном бодунуң уругларын, кадык хайгаарал чокка катган чүүл бар, оок ужурунда оларнын амьдаралы база-ла чедимче чок болуп турар. Ваза Бөмбүрүн деп киши бодунуң өг-бүленин дорам-чылап, кадыктын эттеп, херэжен кижини хостуг өргө-шөлөзүңгө халдап турган. Совет нити-лештерде өг-бүленин корум чурумун үрөп, чаш уругларын ажаавайн каап турган кижилер чөпүт эвөс болгаш иделери, чаштары багай ажалдап турган кижилерге чөгүр харысалга көргүзери негетини турар.

К. ӨЛЗЕЙ.

Самчыдакчыларын харысалгаже

Колхозтарын өңү-хорөгүзүн язы-бүрү хевирлер-биле төтөгөлзөр болгаш самчыгалдар чоруктар Өвүр районда «Совет Тываның 5 чыл ой» колхозта бар болуп турар. Колхозтуң нити хөрөгүзүн чөпүт эвөс чарыгдан, харын мырыңай амы хуузунда ажылдап турар кижилерин хынап тодаргай-лавышаан, шыгыны харысалга көргүзөр херек.

Өвүр районда «Совет Тываның 5 чыл ой» колхозтуң санагызы турган Маргыс 3000 анык килограмм таразын, 120 рубльди, 18 метр посту боду кара-туразында ажалдап чок кылган. Ол ышкаш колхозтуң таңымылы Сарыг-Санаа — 242 килограмм таразын ажылгаан. Хойжу Шырап — 79 килограмм дүктү боду өк кылдып алган. Колхоз некингүнү Чаш-оол бир урелиг кошкарны чиксе хергелзэн болгаш колхозтуң даргазы эш Достай-оол колхозун аныктын атын киниге хөлөзө берген, ол киши аштын ажалгазын баксыраткаш өлүргөн чүүлдер бар. Колхозтуң нити ажылына чаддынып алгаш, 10 анык улут, биче малдарын нити чөмге хергелзеш, ону кылдан-даа төлөдип албаан болуп турар.

Бо үстүндө айткан четпестерин хынап көрөш, хой-нитинин хөрөгүзүн самчыгалдарын харысалгаже кийрип, колхозтуң өңү-хорөгүзүн самчыдакчылардан төлөтирери негетини турар.

С. СЕДЕН.

Коммунист малчы

Малдың өзери эзинин ажаалгазын дамааржыр. Чөөн-Хемчик районунуң Чыргакыда улгатыр катыштырган «Коммунизмге орук» колхозтуң инекизи коммунист эш Каида мал өстүреринин күрүнө планын күөседир дөш кызыкам ажылдап турар. Ол колхозтуң 60 анык баш инек малын үш чыл улаштыр эки малдап келген. Эш Каиданын инектери шагың кайы-даа үезинде күштүг, семис чаагай болуп турар. Ол эртен чылын төрзөн 26 инектен 26 бызааны менди камгалап

алган, бо чылын төрзөн 8 инектен 8 бызааны база менди камгалап алган болгаш ам төрүүр инектеринин чаш төлүн чүс хуу чидирип чок камгалап алган мен деп хүлээлгө алган ажылдап турар.

Мал өстүреринин күрүнө планын чедипшикин күөседир дөш эш Каида жожа турар колхозтуң база эки ажылдыг инекизи эш К. Хундай-оол биле аразында чарыштыг ажылдап турар.

К. БОРА-КОЖЕ.

„Совет Тыва“ деп өңүг кино

Күш-ажылы Кызыл-Тук оронниң Топ кино студиядан келген кинога тыртырар болук «Совет Тыва» деп өңүг кинону кылым доозары-биле Кызыл хоорайда ажылдап турар.

— Ук кинонуң кол тыртырылганын эртен чылын дооскан бис. Ам аң, өлүк аймаан тыртырары артык, ол сорулганы күөседирин-биле Тожу районунда операторлар Н. Соловьев болгаш Ю. Леонгард олар ажылдап турарлар. Тываның артылдарында киши болгаш дини аңнашкынын Совет көрүктүлөр сонугаарлар.

Совет Тываның дугайында кинога оон амьдаралын бугу-ле талазы-биле шыч чуруп көргүзөр дөш бистичи кол-

лектив кызып ажылдап турарлар.

Ук кинода Кочетов аттыг колхозта күш-ажылдарын, Улуг-Хем районда суг күжү-биле ажылдар электростанциянын ажылдап эгелээнин, мал ажалданчыларынын анылын, Үлөттүр бугурулгелеринин ажылдарын, Тес-Хемде сууга базанынын тудуун тыртырган. Культура тургузушкунунун чедипшикин ук кинода делгергеңи-биле көргүзүп турар. Бо хүнүг Тываның дугайын совет көрүктүлөргө тодаргай-биле чуруп көргүскөн кинону кылыр дөш сорулганын бистичи коллектив шеери-биле күөседирлер, — деп кинонуң директору С. Сапронов чугалаан.

Школаларда отулар ыяш белеткелдери

Улуг-Хем районунуң Баян-Кол суурда эге школада ында «10 дуувар улуг хурал» аттыг колхоз ыяш белеткелдин чык чорудуп турар. Келир өөредилгелери чылында отулары-биле 30 кулаш ыяшты школа чанында бүрүн белеттөөн.

Бин-Хем районунуң Сталия аттыг колхоз ында школаның келир өөредилгелер

чылында отулар ыяжын чөгүр өйүндө белеткен дооскан. Ол колхозтуң некингүнери школага 45 кулаш ыяшты көнөкүш бүрүн тургузуп бергенер.

Отулар ыяш белеткелдерге колхозчулар Тембрел, Дулган, Сымчаалай кончуг иделейлиг ажылдааннар.

Хайгааралдан дашкаарлай берген школа

1949—50 өөредилгелер чылында демей-лээрге, Сүт-Хөлдүн Суг-Аксы 7 чыл школанынын өөредилгелер-кичиликтеги ажылдары чүтөөр эңгезин болза-даа, 1950—51 өөредилгелери чылында школануң отулар ыяжы үстүп, өөрөнччилер соок байдалга таварып, башкылар отулар ыяшты аар өрткө-биле садып ап ийише, боттары ылашпап отулуп келгенер. Школаның ишти соок, өөрөнччилер тоңун, бөртүг кичээлдеп келген. Өөрөнччилерин интернат соок, кичээл, оналга күөседир стол, саңдай чедипшес. Өөредилгелери чылы эгелээден бээр интернатта 3 өргөлчү, 6 кичизидилер солушкан.

Өөредилгелери чылынын эгезинде интернат эргелекчизи турган эш Коч-Хааны ол аныкдан халааш, ам күбү эргелекчизинде кирип каан, та кайы черин айтышкыны чүвө, ону башкылар безин даңнаван, оон соонда ол кичизин орунуга башкы Давааны киригеш, 2 неделя ажылдап чорда, Бора-Тайга школанынын интернат эргелекчизин чорудупкан, оон соонда эш Молчановту кириген.

Мынча хой эргелекчилер болгаш кичизидилер халаанып келгенин уламы-биле интернатта кичизидилге ажылы кончуг багай чоруп келген. Бо өөредилгелери чылында школаның отулар ыяжын болгаш башкылар бажынын чыгылган белеткээр талазы-биле райукускомдан сагыш салбааны-биле ам үеде школа дыка берге байдалга таварып турар. Башкыларын тускай кавариразы кылдыр туткан бакыч чок. Оон уламындан бир чамдык башкылар өске улустар бажынында чуртталга турар, а бир чамдыкы бир черде сымдарлашып чуртталга турар. Башкыларын бажынары чыгыгатыпмаан

Сыстыг-хемчилер квартал планын ажыр күөсеткен

СЫСТЫГ-ХЕМ, (Радио-биле). Тожу районунуң Сыстыг-Хемде ылап ажыл-агый черинин коллективни мал мурунуң социалист чарыкын боттарынын аразында калбарткан. Ыяш белеткелчилеринин иштинде май мурунуң социалист чарыкын бот хүлээлгезин албаан кижилер чок.

Чыл эгезинден бээр белеткелчилерин болгаш дамыкчыларын күш-ажылга кызымап ажылдап келгенин түнелинде бо чылдың бирги кварталында 4500 кубометр ыяшты кезип белеткээр тургаш, апрель 1-ге чедир 5207 кубометрин белеткеш, бугурулгелер планын 113,6 хуу күөсеткен. Эрик адымына чедир 5000 кубометр ыяшты дамыкчылар планын 114,6 хуу күөсеткен.

Өрткөн кварталда үлүг нормазын 120—180 хуу чедир күөсеткен ыяш белеткелчилери А. Данчаев, Х. Машкаков, М. Кула, сөөртүкчүлөр С. Байыров, А. Комбу ышкаш мурнакчылар хей.

Бүгү чоңуң байырлары—Май 1-ге алдар болдуруп, апрель айның бугурулгелер планын бүдүн чартык катап күөседир дөш апрель айны шалычы ай кылдыр чарлааш, хайнышынын ажылдап турар.

И. НОРБУ.

Бежен тос муң рубльди пландан ажырган

Кызылдың сапог даараар мастерказынын коллективинде директору И. Мадыр-оол) май мурунунуң социалист чарыкы калбарган. 1951 чылдың бир дугаар квартал планын март 20-де күөсеткен болгаш март айның бугурулгелер планын 116,6 хуу күөседип, 59 муң

ажык рубльдин бараан продукциянын пландан ажыр кылган. Бугурулгеледе С

